

Vetoamusvaliokunta

2015/2086(INL)

21.4.2016

LAUSUNTO

vetoamusvaliokunnalta

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

adoptioihin liittyvistä rajatylittävistä näkökohdista
(2015/2086(INL))

Valmistelija: Notis Marias

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Vetoomusvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. katsoo, että lasten etu on erittäin tärkeällä sijalla ja että sen on oltava myös tärkein kriteeri aina, kun tehdään heidän adoptointiinsa liittyviä päätöksiä; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että lapsen oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä ja saada se huomioon otetuksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti pannaan täytäntöön sellaisena kuin se on vahvistettu perusoikeuskirjan 24 artiklassa;
2. toteaa, ettei unionissa ole jäsenvaltioissa annettujen kansallisten adoptiopäätösten automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmää ja että tämä estää perheiden vapaata liikkuvuutta; korostaa, että on ehdottoman välttämätöntä varmistaa oikeusvarmuus ja vastavuoroisen tunnustamisen ja keskinäisen luottamuksen periaatteiden tunnustaminen jäsenvaltioissa tapahtuneiden adoptioiden rajatylittävän tunnustamisen alalla, jotta voidaan turvata vanhempien ja lasten oikeudet noudattaen ja edistään samalla unionin kansalaisuutta koskevia unionin säännöksiä ja määräyksiä sekä perusoikeuskirjan määräyksiä; katsoo, että jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että liikkumis- ja oleskeluvapauden käyttäminen ei vaaranna oikeutta perhe-elämään;
3. toteaa, että lapsen edun suojelemisen varmistamiseksi tarvitaan eurooppalaisten tuomareiden tehostettua yhteistyötä tällä alalla;
4. kehottaa jäsenvaltioita välttämään raskasta byrokratiaa sellaisten maiden välisten adoptioiden tunnustamisessa, jotka jo on tunnustettu toisessa jäsenvaltiossa, jotta voidaan varmistaa vuoden 1993 Haagin yleissopimuksen asianmukainen täytäntöönpano; kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan muita kuin sopimusvaltioita liittymään vuonna 1993 tehtyyn Haagin yleissopimukseen, mikä takaisi, että kaikki lapset ja muut osalliset sidosryhmät hyötyvät oikeuksistaan ja näiden oikeuksien takuuna olevista menettelyjä koskevista vähimmäisvaatimuksista ja ajoituksesta, sekä auttaisi välttämään takeiltaan heikompia rinnakkaisia järjestelmiä;
5. kehottaa jäsenvaltioita tarvittaessa varmistamaan 15 artiklan, joka koskee asian siirtämistä paremmin asian käsittelyyn soveltuvaan tuomioistuimeen, sekä 55 artiklan, joka koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27. marraskuuta 2003 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 tarkoitetuissa vanhempainvastuuta koskevissa tapauksissa sovellettavia yhteistyöperiaatteita, täyden ja tosiasiallisen täytäntöönpanon, jotta parannetaan lapsen edun suojelua ja jäsenvaltioiden välistä koordinaointia ja yhteistyötä;
6. katsoo, että 'tavanomaisen asuinpaikan' ja 'lapsen edun' määrittämiseksi olisi laadittava yhteiset vähimmäisvaatimukset;
7. kehottaa jäsenvaltioita keräämään säännöllisesti tilastoja tapauksista, joissa lapsi on toisen jäsenvaltion kansalainen ja hänet otetaan huostaan tai adoptoidaan;

8. kehottaa jäsenvaltioita edistämään erityiskoulutuksen antamista sosiaalityöntekijöille, tuomareille, juristeille ja muille viranomaisille, jotka osallistuvat valtioiden rajat ylittävien lasten adoptointimenettelyjen käsittelyyn, jotta varmistetaan, että heillä on tarvittavat tiedot ja taidot, jotka liittyvät lasten oikeuksien suojeluun unionin ja jäsenvaltioiden tasolla;
9. kehottaa jäsenvaltioita panemaan järjestelmällisesti täytäntöön vuonna 1963 tehdyn, konsulisuhteita koskevan Wienin yleissopimuksen määräykset käsitellessään suostumukseen perustumattomia, tietyiltä osiltaan rajatylittäviä adoptioita sekä varmistamaan, että asian käsittelyyn osallistuneet vanhempien alkuperämaan viranomaiset ovat saaneet tarvittavat tiedot viipymättä aivan menettelyjen alusta alkaen ja koko prosessin keston aikana, myös lapsen kuulemisista, ja että heillä on asianmukaiset mahdollisuudet tutustua menettelyihin ja niihin liittyviin asiakirjoihin; korostaa, että on tärkeää varmistaa, että tarvittaessa saatavilla on asianmukainen tulkkaus ja oikeusapu;
10. toteaa, että vaikka suostumukseen perustumattomat adoptiot on pääasiallisesti tarkoitettu lasten suojelemiseen väärinkäytöksiltä tai vakavalta laiminlyömiseltä, niillä on myös vakavia vaikutuksia sekä biologisiin vanhempiin että adoptoitaviin lapsiin; korostaa, että vaikka tämäntyyppisessä adoptiossa turvataan lapsen etu kaikissa tapauksissa ja vaikka adoptiota arvioidaan tapauskohtaisesti ja lapsen oikeutta tulla kuulluksi kunnioitetaan, se on valittava vasta viimeisenä keinona ja sen käyttö on rajoitettava erityisen poikkeuksellisiin ja hyvin perusteltuihin tapauksiin, joissa kaikki asianmukaiset toimenpiteet biologisen perheen tukemiseksi on käytetty loppuun; kehottaa jäsenvaltioita edistämään ja/tai vahvistamaan ja parantamaan tällaisia tukitoimenpiteitä;
11. kiinnittää komission, neuvoston ja jäsenvaltioiden huomiota joissakin jäsenvaltioissa sovellettavien, suostumukseen perustumattomia adoptioita koskevien tiukkojen käytäntöjen mahdollisiin vahingollisiin vaikutuksiin biologisiin vanhempiin ja adoptoituihin lapsiin; kehottaa komissiota ehdottamaan suunnitellun asetuksen (EY) N:o 2201/2003 uudistamisen yhteydessä asianmukaisia toimenpiteitä, joilla puututaan tällaisiin käytäntöihin; kiinnittää komission, neuvoston ja jäsenvaltioiden huomiota myös suostumukseen perustumattomasta pitkäaikaisesta sijaisperheeseen sijoittamisesta aiheutuviin vahingollisiin vaikutuksiin ja toteaa, että tällainen sijoittaminen on vastoin ainakin joissakin jäsenvaltioissa omaksuttua periaatetta, jonka mukaan sijaisperheeseen sijoittamisen olisi oltava väliaikainen ratkaisu;
12. kehottaa jäsenvaltioita adoptiotapauksissa, joissa kyse on lapsista, jotka ovat menettäneet molemmat vanhempansa, ja adoptiotapauksissa, joissa ei ole saatu biologisten vanhempien suostumusta, hyväksymään rajat ylittäville adoptiomenettelyille vähimmäiskeston ja varmistamaan, että molempien biologisten vanhempien sukulaisia harkitaan lapsen pysyviksi huoltajiksi ennen kuin lopullinen päätös huoltajuudesta tehdään; toteaa, että tämä ei kuitenkaan saisi rajoittaa mahdollista lapsipuolen adoptiion asettamista etusijalle; kiinnittää tässä yhteydessä huomiota kansainvälisiin standardeihin ja muistuttaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 8 ja 20 artiklasta;
13. muistuttaa, pitäen mielessä monikielisuuden ja kulttuurisen monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeyden, että adoptoiduilla tai huostaan otetuilla lapsilla on oltava

riittävät yhteydet alkuperäiseen kulttuuriinsa eivätkä he saa menettää äidinkieltään ja erityisesti että biologisilla vanhemmilla on oltava oikeus riittävän usein tapahtuviin tapaamisiin, joissa käytetään heidän omaa kieltään, ellei tällaisen yhteydenpidon osoiteta vahingoittavan lapsen etua kuten tapauksissa, joissa aikaisemmin on esiintynyt väkivaltaa tai väärinkäytöksiä;

14. kehottaa adoptiomenettelyihin osallistuvia jäsenvaltioiden viranomaisia pyrkimään kaikin tavoin siihen, että sisaruksia ei eroteta toisistaan; muistuttaa tässä yhteydessä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 8 artiklasta, jossa korostetaan hallitusten velvollisuutta kunnioittaa ja suojella lasten identiteettiä, myös heidän sukulaissuhteitaan;
15. toteaa, että tapauksissa, joissa molemmat vanhempansa menettäneen lapsen katsotaan olevan hyväksyttävissä adoptoitavaksi, tai pakkoadoptio tapauksissa, joissa ei ole saatu biologisten vanhempien suostumusta, molempien osallisten jäsenvaltioiden sosiaalityöntekijöiden on arvioitava laajennetun perheen jäsenten soveltuvuutta sijaisvanhemmiksi; toteaa, että tämä ei kuitenkaan saisi rajoittaa mahdollista lapsipuolen adoptiionin asettamista etusijalle;
16. kehottaa kohtelemaan eri kansallisuuksia edustavia vanhempia yhdenvertaisesti vanhemman velvollisuutta ja adoptiota koskeviin asioihin liittyvien menettelyjen aikana;
17. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että prosessissa mukana olevien sukulaisten, jotka ovat toisen jäsenvaltion kansalaisia, kaikkia menettelyllisiä oikeuksia noudatetaan, mukaan luettuna oikeusavun tarjoaminen, asiaankuuluva ja oikea-aikainen tiedottaminen kuulemisista, tulkin palvelujen ja kaikkien asian kannalta merkityksellisten asiakirjojen saatavuus heidän omalla kielellään jne.;
18. kehottaa jäsenvaltiota, jonka sosiaalityöntekijät toteuttavat toisessa jäsenvaltiossa tehtävää adoptointia koskevan tiedonkeruoperaation, tiedottamaan asiasta kaikille sen maan asiaankuuluville viranomaisille, jossa operaatio toteutetaan;
19. huomauttaa, että säästöpolitiikka ja menoleikkaukset, joihin komissio on jotkin jäsenvaltiot velvoittanut, heikentävät merkittävästi sosiaalipalvelujen laatua ja saatavuutta; korostaa, että on tärkeää tarjota sosiaalityöntekijöille asiaankuuluvat työolot, jotta he voivat tehdä arviointinsa asianmukaisesti yksittäisissä tapauksissa, ilman minkäänlaisia taloudellisia tai oikeudellisia paineita ja ottaen täysin huomioon lapsen edun ja punniten sitä sekä lyhyellä, keskipitkällä että pitkällä aikavälillä;
20. korostaa, että perheille tarjottavia tukirakenteita on parannettava; kehottaa näin ollen komissiota ja jäsenvaltioita yhteisrahoittamaan ja edistämään sellaisten kansalaisjärjestöjen muodostamien verkostojen perustamista, jotka tarjoavat apua perheineen toisessa jäsenvaltiossa asuville unionin kansalaisille, jotka tarvitsevat lisäapua lapsen hyvinvointipalvelujen ja paikallisviranomaisten kanssa tekemässään yhteistyössä;
21. kehottaa jäsenvaltioita antamaan perheväkivallan tai alkoholin tai huumeiden väärinkäytön uhreille, joiden lapset on otettu huostaan, kohtuullisen tilaisuuden toipua täysin ennen kuin tuomioistuin tekee lopullisen adoptiopäätöksen;

22. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon perheväkivaltaa koskevat valitukset ratkaisevana kriteerinä adoptiotapauksissa, erityisesti valitukset, jotka koskevat sukupuoleen perustuvaa ja/tai seksuaalista lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa, jossa biologiset vanhemmat ovat toimijoina ja/tai syyllistyneet laiminlyöntiin;
23. kehottaa komissiota siinä tapauksessa, että suostumukseen perustumattomia ja tietyiltä osiltaan rajatylittäviä adoptioita koskevia valituksia esiintyy, suorittamaan vertailututkimuksen analysoidakseen, tehdäänkö tällaisia valituksia vähemmän niissä jäsenvaltioissa, joissa on vahva infrastruktuuri ja hyvin säännelty sijaisperhejärjestelmä sekä muita adoptiota edeltäviä huoltojärjestelmiä;
24. kehottaa komissiota antamaan kansalaisille lastensuojelua koskevista institutionaalisista järjestelyistä käytännön tietoja sisältäviä selkeitä ja helppokäyttöisiä ohjeita, joissa keskitytään erityisesti adoptointiin ilman vanhempien suostumusta sekä vanhempien oikeuksiin eri jäsenvaltioissa;
25. kehottaa jäsenvaltioita vaihtamaan tietoja ja toteuttamaan valistuskampanjoita kansalaisten keskuudessa lasten kasvatusta koskevista kulttuuriperinteistä ja säännöistä, joita sovelletaan muissa jäsenvaltioissa, jotta he olisivat tietoisia käytännöistä, jotka saattavat johtaa siihen, että he menettävät vanhempainoikeutensa ja heidän lapsensa annetaan adoptoitaviksi.

**LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	19.4.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 -: 0 0: 8
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Marina Albiol Guzmán, Margrete Auken, Alberto Cirio, Pál Csáky, Rosa Estaràs Ferragut, Eleonora Evi, Peter Jahr, Rikke Karlsson, Jude Kirton-Darling, Notis Marias, Edouard Martin, Roberta Metsola, Marlene Mizzi, Julia Pitera, Gabriele Preuß, Eleni Theocharous, Jarosław Wałęsa, Cecilia Wikström, Tatjana Ždanoka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Enrique Calvet Chambon, Kostadinka Kuneva, Julia Reda, Sven Schulze, Ángela Vallina
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	José Blanco López, Martina Dlabajová, Elena Gentile, Zbigniew Kuźmiuk